

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Letalska nesreča v Mehiki terjala 166 življenj — V Mozambiku ubitih 44

MARAVATIO, Meh. — Včeraj dopoldne je potniško letalo tipa Boeing 727, last mehiške Mexicana letalske družbe, iz še neznanega vzroka eksplodiralo v zraku, razbitine pa so padla na tla blizu tega mesteca. Na letalu je bilo 158 potnikov in 8 članov posadke, od katerih ni nihče nesreče preživel. Letalo je vzletelo iz letališča v Mexico City in bilo namenjeno v Los Angeles. Kmalu po vzletu je pilot sporočil kontrolorjem, da ima težave z letalom. Kmalu nato je letalo tresčilo v hrib. Po zadnjih vesteh je 5 ameriških državljanov med ponesrečenci, in menda dva kanadska državljanja.

Včeraj je prišlo do nesreče letala mozambiških letalskih sil, v kateri je izgubilo življenje 44 potnikov in članov posadke. Letalo je bilo sovjetskega izvora.

Cena nafte še pada — Najcenejša v zadnjih 8 letih — Obrestne mere tudi padajo —

NEW YORK, N.Y. — Včeraj je bilo zopet zelo živahno na svetovnem naftnem trgu. Cena na sod nafte je padla več kot dolar v enem samem dnevu in dosegla za eno kategorijo kar \$10.42, torej najnižja cena v zadnjih 8 letih. Poznavalci naftne industrije menijo, da se bo drsenje cene še nadaljevalo in da sploh ni mogoče predvidevati najnižjo možno ceno. Zato nekateri govorijo celo o nafti za 5 do 8 dolarjev na sod, pripominjajo pa, da takšna cena ne bi mogla dolgo veljati.

Osnovna težava za države, ki pošiljajo nafto na svetovni trg, je, da je povpraševanje veliko manjše od količine nafte, ki je na razpolago. To pritiska na ceno. Edini izhod, pravijo analitiki, je v tem, da izvoznice nafto omejujejo količino nafte, ki prihaja na svetovni trg. OPEC pa ni mogla doseči sporazuma o tem. Države-članice te organizacije se bodo zopet sestale 15. aprila.

Gospodarstveniki v ZDA pričakujejo znižanje obrestnih mer, ki so sicer že na najnižji ravni v tem desetletju. Nižja cena nafte in naftnih derivatov in drugi deflacijski pritiski pomenijo, da bo inflacija letos v ZDA zelo nizka, po nekaterih ocenah, letos inflacije sploh ne bo. Ekonomisti pa poudarjajo, da gre za kratkotrajni proces in da se bodo kmalu poživili inflacijski pritiski.

Ortega le priznal, da so Nikaragvejci vdrli v Honduras — Kongresniki na počitnicah

MANAGVA, Nik. — V intervjuju za ameriško televizijo je nikaragveški predsednik Daniel Ortega priznal, da so enote nikaragveških oboroženih sil res vdrla v sosednji Honduras in napadle oporišča »contras«. Vdor je opravičil s trditvijo, da je bil samobrambena značaja. Obenem je Ortega kritiziral ameriško politiko do njegovega režima in dejal, da je pripravljen na neposredna pogajanja z ZDA. Prav tako je rekel, da bi Nikaragva pristala na odhod vseh tujih vojaških svetovalcev iz držav Centralne Amerike.

Reaganova administracija je zavrnila vsako možnost pogajanj s sandinističnim režimom, predsednikovi svetovalci skušajo vplivati na kongresnike, ki so na velikonočnih počitnicah, naj ob ponovnem zasedanju predstavniškega doma posnemajo zvezni senat in odobrijo 100 milijonov dolarjev pomoči »contras«. Kongresniki so sedaj v svojih okrožjih, kjer se srečujejo z volivci in ugotavljajo javno mnenje v zvezi z Nikaragvo. Nikaragveški vdor v Honduras je res pomagal Reaganu v svojih prizadevanjih,

priznavajo opazovalci političnih razmer v glavnem mestu, poudarjajo pa, da njegova zmaga na glasovanju o podpori »contras« še ni mogoče napovedovati.

Kriza z Libijo minila — Kadafi govori o mornariških vajah v bližini obale ZDA

WASHINGTON, D.C. — Ameriško 6. ladjeve je zapustilo vode v bližini libijske obale. Bojne ladje, med katerimi so kar tri letalonosilke, se pa nahajajo komaj dan proč od Libije. Pentagon še ni povedal, kdaj namerava poslati ladjeve zopet v zaliv Sidra, ki ga Libija smatra za svoje.

Libijski diktator Moamar Kadafi še vedno trdi, da so njegove sile sestrelile tri ameriška letala. Poročevalna agencija AP je poročala včeraj iz Libije, da sovjetski viri v tej deželi včeraj povedati, da so Libijci dejansko zadeli z raketami SA-5 tri majhna letala brez pilota, katerih vojaška naloga je, ukiniti protiletalske rakete. Pentagon pa trdi, da ZDA takih letal niso uporabljale v spopadih z Libijci.

Kadafi je trdil tudi, da bo ZDA vrnil milo za drago in odredil vaje libijske mornarice v bližini ameriške obale. Državni tajnik George Shultz je rekel, da Libija lahko ima take vaje v mednarodnih vodah, torej, da njene ladje ne pridejo v ameriške teritorialne vode.

— Kratke vesti —

Washington, D.C. — Social Security sistem bo finančno zdrav še dobrih 75 let, so rekli direktorji tega programa. Drugače pa je z Medicare sistemom, ki bo v težavah že do 1996. leta. Vzrok temu je nagla rast stroškov zdravljenja. Pričakovati je, da bo zvezni kongres pravočasno odobril ustrezne zakone, ki bodo Medicaidu zagotovili ustrezno gnotno podporo. Radi izredno nizke inflacije letos pa po veljavnem zakonu najbrž ne bo prišlo do povišanja Social Security pokojnin prihodnje leto. Tudi tu je pričakovati, da bodo kongresniki zakon spremenili ter odobrili povišanje, po vsej verjetnosti za 3 odstotke.

Fremont, Kalif. — Včeraj je potres, ki je imel jakost 5,3 na Richterjevi lestvici, prizadel severno Kalifornijo. Potres je bil tretji v zadnjih treh dneh, povzročil pa je manjše gnotno škodo. Človeških žrtev ni bilo.

Anchorage, Alja. — Včeraj je zopet izbruhnil Mt. Augustine, vulkan na neobljudenem otočku blizu obale Aljaske. Vulkanologi menijo, da bo vulkan ostal aktiven še nekaj časa.

Minneapolis, Minn. — Včeraj je temperatura dosegla 82° F, rekord za ta dan. Vročinski val je zajel kar 11 zveznih držav.

Washington, D.C. — Predsednik Reagan je odredil, da bodo ZDA posredovale sodobne protiletalske rakete tipa Stinger upornikom v Afganistanu in Angoli. Stinger je lahko, a učinkovito orožje, ki ga lahko nosi in izstrelji en vojak. Rakete so učinkovite zoper helikopterje.

London, V. Br. — Včeraj je požar zajel in uničil del velike Hampton Court palače, last kraljevske družine. Uničenih in poškodovanih je več umetniških del. Gnotno škodo ocenjujejo v milijonih dolarjih. Palača je druga najpopularnejša turistična točka v Angliji. V požaru je umrla starejša ženska.

Iz Clevelanda in okolice

Družabni večer—

Tabor DSPB Cleveland sporoča, da so že v predprodaji vstopnice za pomladanski družabni večer, ki bo v soboto, 5. aprila, v Slov. domu na Holmes Ave. Dobite jih, ako pokličete ob večernih urah 851-4961 ali 943-4681.

Pevski zbor Jadran—

Pevski zbor Jadran vabi na večerjo, koncert in ples, ki bodo v soboto, 12. aprila, v Slov. delavskem domu na Waterlor Rd. Vstopnice imajo vsi člani.

St. Clair-Superior koalicija—

Jutri zvečer ob 7h tv v šoli sv. Filipa Nerija četrtletni sestanek St. Clair-Superior koalicije. Glavni govornik bo Joseph Tegrene, predsednik clevelandskega šolskega odbora. Govoril bo o javnem šolskem sistemu in o načrtih za opuščeno Hodge šolo.

Zanimiv sestanek—

Jutri zvečer ob pol 8h bo mesečni sestanek Materinskega kluba pri Sv. Vidu. Tu bo glavni govornik od organizacije MADD (Materi proti pijanim voznikom).

Zaprisega—

Včeraj je bil zaprisežen 52-letni Howard Rudolph, ki je novi clevelandski načelnik policije. Imenoval ga je župan George Voinovich. V zadnjih tednih so dvignila precej prahu poročila o dvomljivih policijskih akcijah. Za slovensko skupnost je zanimivo predvsem to, da je Voinovich imenoval Rudolpho, pri tem pa prezrl drugega sposobnega in med policisti in mestnimi odborniki tudi precej popularnega Edwarda Kovacica, ki je seveda slovenskega rodu. Rudolphova letna plača bo kar čedna — \$59,648.

Novi grobovi

Jennie Mohorcic

V petek, 28. marca, je v Lake Memorial bolnišnici v Painesvillu umrla 84 let stara Jennie Mohorcic, prej por. Satej, rojena v Sloveniji, vdova po l. 1979 umrlem Johnu Mohorcicu in l. 1957 umrlem Antonu Sateju, mati Tony Sateja (Painesvillu, O.), 4-krat stara mati, 3-krat prastara mati, pastorka Johna Mohorcica, sestra Frančiške Turk (Slov.). Pet bratov in dve sestri so že pok. Pokojna je bila članica ADZ št. 30, PSA št. 3, SZZ št. 68, Kluba slov. upokojencev v Fairportu in American Slovene Club v Fairport Harborju. Leta 1983 je bila izbrana žena leta za Fairportski slovenski dom. Pogreb bo danes, 1. aprila, iz cerkve sv. Marije v Painesvillu na Riverside pokopališče v Painesvillu.

KRES vabi—

Slovenska folklorna skupina Kres vabi na večer narodnih in umetnih plesov, ki bo v soboto, 12. aprila, v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Vstopnice za banket in program lahko rezervirate, ako pokličete tel. 692-1339.

Skupno sv. obhajilo—

Oltarno društvo sv. Vida bo imelo skupno sv. obhajilo to nedeljo pri osmi sv. maši, ob 1.30 pop. pa sestanek v društveni sobi.

Oltarno društvo fare Marije Vnebovzete prav tako ima skupno sv. obhajilo to nedeljo pri osmi sv. maši, ob 1.30 pa molitveno uro, nato sestanek.

Prodaja peciva pri Sv. Vidu—

Farna prodaja peciva pri Sv. Vidu bo v soboto, 12. aprila, po večerni maši, ter v nedeljo, 13. aprila, dopoldne.

Spremembe bančnih obresti—

Od danes lahko banke in hranilnice plačajo tisto obrestno mero, ki se jim zdi primerna. Doslej so smele banke plačati za navadne (passbook) vloge le 5,5 odstotka na leto. Obresti za vezane vloge so bile seveda višje. Banke precej zaslужijo, ko plačujejo le 5,5%, ker pa konkurirajo druga z drugo, se utegne zgoditi, da bodo nekatere kmalu začele ponujati višjo obrestno mero. To bo koristilo varčevalcem.

Obisk—

Slišali smo, da bo naše mesto kmalu obiskal dekan ljubljanske univerze. Menda bo vrnil obisk, ki ga je imel lani v Ljubljani predsednik Clevelandske državne univerze. Obe ustanovi se zanimata za organizirano izmenjavo profesorjev, študentov itd.

Za prenovo mesta—

Župan Voinovich je predlagal nove davčne olajšave za tiste, ki bodo gradili hiše in stanovanja v mestu. Zaradi propadanja mesta zadnjih desetletij, pravi župan, je sedaj na razpolago po vsem mestu več prostih gradbenih parcel. Pobuda je sporna, zadnjo besedo bo izrekel mestni svet, ki je, kot kaže, deljenega mnenja. Odobren je bil mestni proračun za leto 1986. Med drugim, bo mestna uprava zaposlila 20 novih gasilcev.

VREME

Spremenljivo oblačno in vetrovno danes z možnostjo dežja v popoldanskem in večernem času. Najvišja temperatura okoli 80° F. Pretežno sončno jutri z najvišjo temperaturo okoli 68° F. V četrtek sončno z najvišjo temperaturo okoli 76° F. Za petek napovedujejo pooblačitev z verjetnostjo dežja in najvišjo temperaturo okoli 70° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Canada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 26 Tuesday, April 1, 1986

Cerkev se ne boji resnice

Dne 6. marca so na ljubljanski teološki fakulteti proslavili sv. Tomaža Akvinskega, ki je zavetnik katoliških visokih šol. Njegov spomin se v Ljubljani obhaja vsako leto z veliko slovesnostjo, ko se zberejo vsi bogoslovci in profesorji ob skupnem somaševanju s škofi in številnimi drugimi udeleženci. Po maši je slovesna akademija na teološki fakulteti.

Tudi letos je bilo tako. Somaševanje je vodil ljubljanski nadškof in metropolit A. Šuštar, ki je obenem veliki kancler fakultete. Med mašo je imel pridigo, v kateri je razvil misli o tem, kako moramo vsi biti v službi resnice; to je, vsi moramo iskati resnico. Toda ne samo resnico o Bogu, tudi resnico o človeku, tudi resnico o preteklosti, torej zgodovinsko resnico.

V zvezi z zgodovinsko resnico se je dotaknil tudi napadov na škofa Gregorija Rožmana, ki so izšli najprej v koledarju Prešernove družbe, nato pa jih je razširjena začelo v nadaljevanjih objavljati ljubljansko »Delo«. Nadškof je dejal:

Ko se letos spominjamo 400-letnice smrti Primoža Trubarja, ki ima za slovensko kulturo in tudi za teologijo velik pomen, mi je bilo javno postavljeno vprašanje, ali se Cerkev raziskovanju in predstavljanju tedanjih časov in razmer boji zgodovinske resnice.

Iz prepričanja sem odgovoril, da se Cerkev zgodovinske resnice, tudi če je zanjo neprijetna in boleča, ne boji. Toliko bolj pa nas boli in toliko bolj obžalujemo, da se zadnje čase v glavnem slovenskem dnevniku na tak način prikazuje osebnost in delo pokojnega profesorja Teološke fakultete in ljubljanskega nadškofa Gregorija Rožmana.

V teh člankih je toliko pristranosti, toliko polresnic, samovoljnih razlag in zlonamernega namigovanja in sumničenja, da ga odločno odklanjamo in se upravičeno sprašujemo, čemu to in kaj je danes namen takega pisanja.

Velikokrat smo že poudarili, da se Cerkev na Slovenskem ne boji celotne zgodovinske resnice, tudi o naši polpretekli dobi ne. Dostikrat in ob različnih priložnostih smo tudi obžalovali krivice, ki so se kjerkoli zgodile v imenu vere in Cerkve, kakor moramo obžalovati vsako sovraštvo in krivično nasilje, pa naj ju je zagrešil kdorkoli.

Teološka fakulteta hoče biti v vsem svojem delovanju po zgledu sv. Tomaža Akvinskega v službi resnice in si vedno prizadevati za resnico. Ali ne bi smeli tega pričakovati tudi od vseh drugih?

Pristranost je v tem, da sodnik posluša le eno stran, le tožitelje in ne obtoženca, le obtežilne priče in ne sprejema razbremenilnih pričevanj. To se je zgodilo, ko so škofu Rožmanu sodili na procesu po vojni in se dogaja še vedno. Na procesu uradnemu zagovorniku niso pustili, da bi uporabil razbremenilni material z vsemi Rožmanovimi protesti in posredovanji pri okupacijskih oblasteh, tako italijanskih kot nemških, v prid osebam vseh prepričanj, tudi komunistov in partijcev. Material so dobili v škofijski pisarni, ga odvetniku zaplenili in ga še vedno niso vrnili. (Ali še obstaja ta arhivski material ali so ga sežgali? Po 40 letih je vprašanje na mestu. - Op. pisca.)

Med pričami, ki bi pričale v korist škofa Rožmana, je bila

Mimogrede iz Milwaukeeja

MILWAUKEE, Wis. - Smo v mesecu aprilu in pred vratmi je pomlad. Začne se prav vse prebujati. Travniki počasi dobivajo lepo zeleno barvo, popki na grmičevju in drevesih se začno odpirati, in prve spomladanske rožice nas že razveseljujejo. Tudi naši prijatelji ptički so bolj živahni, in sonce greje bolj močno, kar povzroča, da se tudi mi prebujamo iz zimske omotičnosti. Vedeti pa moramo, da je mesec april, katerega tudi imenujemo mali traven, zelo varljiv in šaljiv.

Pregovori in ljudske modrosti trdijo o aprilu: Četrty mesec v letu ni na najboljšem glasu, dela kar ga je volja, muhav je, za norca nas ima, čeprav trdijo, da bo v aprilu sonca več kot dovolj.

In še: April sedemkrat na dan kmete s polja spodi. — Mali traven ima devet vremen na dan. — Malemu travnu ne zaupaj, čeprav je topel, zelen breg; burja, krivec le zasukaj, brž je mrz, pobeli sneg. — Malega travna presuho - ni ljubo kmetovalcu; dež, če večkrat prirosi, srčno se ga veseli.

Dalje: Če je april deževen, kmet ne bo reven. — Če je moker april, bo kmet veliko pridelkov dobil. — Če lepo je drevja cvetje malega travna zadnje dni, gorko, zdravo bo poletje, polno grozdja dozori. — Če malega travna grmi, slane se kmet več ne boji. — Če v dežju drevo cvete, nikdar sadja ne daje. — Če malega travna toplo dežuje, rodovitno leto oznanjuje. — Če se aprila vreme smeje, se bo kisalo kasneje. — Če v aprilu sneg, bajtarju gnoj. — Mokrota v aprilu, pridelkov obilo.

V aprilu se zemlja odpre; svetloba, gorkota in življenje jo obudijo, da iz njenega naročja zraste bogastvo narave. Vsem, ki imajo kakršenkoli praznik v tem mesecu, prejmite prijateljske čestitke z mislijo: Kakor ne more dosti koristiti najboljši vladar ali predsednik, tako ne more dosti škoditi najslabši, ako je narod

tudi mati Toneta Tomšiča, tajnika slovenske komunistične partije, ki je bil ustreljen v Ljubljani kot talec in so ga razglasili za narodnega heroja. Gregorij Rožman je pri italijanskih oblasteh vse storil, da bi Tomšiča rešil, a zaman. Tomšičeva mati je na procesu sama prosila, da bi smela pričati, a jo je sodišče zavrnilo. Naj povemo, da je bila Tomšičeva družina doma iz Trsta in so bili veliki prijatelji s pok. Filipom Terčeljem. Mati je bila globoko verna žena. Toda sina Toneta so ustrelili okupatorji, prijatelja duhovnika Filipa so pa ustrelili Slovenci.

Ta pristranost do Gregorija Rožmana, ki se je pokazala ob procesu, se nadaljuje vsa leta po vojni.

Polresnica je v tem, da nekaj poveš, kar je res, a ne poveš vsega; zamolčiš, kar je obtožencu v prid. Tako so postopali sodniki in tako postopajo partijski zgodovinarji s škofom Rožmanom še danes. Polresnica je npr. ta, da je škof Rožman res govoril proti komunizmu, toda vedno je poudarjal »brezbožni« komunizem. To se pravi stalinizem, kot smo ga nekateri že takrat poznali; jugoslovanska partija ga je odkrila v petdesetih letih po prelomu s Stalinom, mnogi pa šele potem, ko ga je razkrinkal Nikita Hruščev na XX. kongresu sovjetske partije. Nekateri ga pa še vedno niso odkrili. Tudi v Sloveniji ne.

Škof Rožman je kot najvišja cerkvena avtoriteta v tedanji ljubljanski pokrajini moral imeti stike tudi z okupacijskimi oblastmi, najprej italijanskimi, potem nemškimi. Ni bil interniran na domu kot npr. škof Tomažič v Mariboru. Kot tak je deloma po svoji dolžnosti deloma iz vljudnosti in večkrat, ker so ga drugi zaprosili, stopil v stik z okupacijskimi oblastmi.

(dalje na str. 4)

sam v sebi zdrav!

V življenju sem spoznal veliko ljudi, vrednih vsega spoštovanja; spoznal sem tudi lepo število ljudi, ki niso imeli zdravega razuma, ne srca ne duše, marveč le usta in denarnico. Spoznal sem, da je svet gledališki oder, da je življenje komedija, v kateri so vloge zelo slabo razdeljene, radi levo usmerjenih režiserjev.

Spoznal sem mnogo vrst ljudi raznih poklicev od univerzitetnega profesorja do cestnega pometarja, ki so bili značajni možarkarji, ki ne bi prodali svojega značaja in prepričanja niti za pehar cekinov. Spoznal pa sem tudi študirane ljudi in vojaške osebnosti, ki so bili v mirnih časih na visokih in odgovornih mestih, nedotakljivi oblastniki in krivični in neusmiljeni do sočloveka.

Take vrste ljudi so potem v drugi svetovni vojni, med revolucijo in kasneje v raznih avstrijskih, nemških in italijanskih logorih klečeplazili okrog voditeljev, pisali poniževalna pisma voditeljem. Prodajali so svoja prepričanja za ogorek cigarete. Skratka, bili so čisto navadne coklje v takratnem življenju. Izkoriščati človeka v nesreči je zločin, še večji zločin pa je, če lačnemu človeku ponudiš dišečo rožo namesto kruha, kar se je dogajalo v raznih logorih!

Včasih smo rekli človeku, ki obrača plašč po vetru, da je umazanec klečeplaznik, hinavec in vetrogončič. Dandanes pa se zdi premnogim vsakdanji pojav in mnogi ga prištevajo k prebrisancem in ga slavijo kot junaka in vzor današnjega časa. To nam dokazuje, da taki pojavi širijo brezidejnost, apatičnost in kako hitro človek izgubi svoje prepričanje.

Nekaj je ljudi, ki trdijo, da je treba vse gorje in trpljenje v preteklosti oprostiti in pozabiti, ter se opredeliti večini in tja, kamor vleče veter. To se

pravi, nič ne sprašuj, misli tako kot oni zgoraj, delaj tako kot oni in govori tako kot oni. Malo bodi v demokraciji, malo pa v socializmu. In če si malo v socializmu, si lahko malo tudi v komunizmu. Malo bodi član v društvih na levem bregu reke, malo pa v društvih na desnem bregu.

Malo bodi naprednega mišljenja, malo pa tudi nazadnjaškega. Malo bodite dobri s pametnimi ljudmi, malo pa tudi z neumnimi. Malo bodite povsod, malo pa tudi nikjer.

Resnica je, da smo malo tam, kjer nič ne nese, veliko pa tam, kjer bolj nese. Pravijo, da bomo tako postali bolj enotni, složni in bomo najlepše služili naši skupnosti.

Toda vedeti je treba, da nekateri rojaki in rojakinje pojmujejo to enotnost in složnost le preveč naivno, ko zahtevajo, naj bomo Slovenci zgolj Slovenci, složna družina, brez idej, nazorov in osebnega prepričanja, ki bi nas ločili. Graditi slovensko skupnost na tej bazi je največji absurd. Koristilo bi samo tistim, ki na lep način želijo, da vsa pota vodijo v Ljubljano.

Vedeti je treba tudi, da je v letih 1941-1945 v nas silovito treščilo, a nas ni uničilo. Tudi v vrbo je treščilo, raztreščena vrba pa kljubuje viharju in se upira smrti. Zato je še nekaj naših rojakov in rojakinj, ki so ohranili svojo idejnost — in svoje prepričanje»

V zadnjih dveh tednih pravkar preteklega marca smo imeli priliko občudovati zanimiv baletni nastop milwauškega baletnega zbora in sicer v veliki dvorani P.A.C. V odlični koreografiji H. van Manena so plesalci in plesalke izvrstno odplesali L. von Beethovnovo »Adagio Hammerklavier«. Po odmoru je baletni zbor nastopil v delu »Friends and Lovers«. Skladatelj tega dela je bil Francoz Francois Poulenc. Zadnja točka večera je bil »Themes and Variations«, v koreografiji že umrlega Georges Balanchina. V vodilnih vlogah sta nastopila Michelle Lucci in Peter Schetter, odlična plesalca. Baletni orkester je vodil Daniel Forlani. Vsi nastopajoči so zaslužili navdušen aplavz in odobravanje.

Chicaški simfonični orkester gostuje s simfoničnimi koncerti v Milwaukeeju vsako zimsko sezono že 95 let. Radi finančnih težkoč so pa prihodnji koncerti tega orkestra odpovedani. Dne 17. marca so Čikažani pod vodstvom svetovno znanega dirigenta Georga Soltija koncertirali v razprodani P.A.C. dvorani. Na sporedu je bil ruski skladatelj Čajkovski. Na koncu koncerta so vsi glasbeniki in dirigent Solti prešli stoječ in navdušen aplavz.

Omenil sem že, da je pevski mešani zbor USPEH z zborovodkinjo Dolores Ivanchich

(Dalje na str. 3)

Slovenska folklorna skupina

KRES

praznuje 32. obletnico z banketom in programom
v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

— V soboto, 12. aprila, 1986 —
Banket ob 6. zvečer Program ob 8. zvečer

ZA REZERVACIJO, POKLIČITE 692-1339.

— LEMONT VABI —

Najbolj utrjeno kulturno udejstvovanje je gojitev petja in glasbe. V tem se udeležujejo pevci in glasbeniki. Odvisni so pa od komponistov in narodnih melodij. Zgodovina velikih komponistov, glasbenikov in pevcev govori o strogi disciplini, ki je po vztrajnosti vodila do uspehov. In ako bi šli še dalje, bi spoznali, da so bili v njihovem ozadju starši, ki so zahtevali od njih velike žrtve, ki bi jih nekateri sedanji vzgojeslovci zavrgli.

S tem pa ni rečeno, da imajo prav. Po božjih načrtih je družina začetek življenjske poti slehernega človeka. Lahko rečemo, da veliki talenti, ki jih občuduje svet, »niso padli z neba«. Ustvarjeni so bili po vztrajnosti v naporih in prizadevanju za dosego cilja.

Ako bi šli še globlje in bolj na široko, bi to ugotovili za mnoga področja človekovega udejstvovanja. To je skrivnost, ki je potrjena tudi v svetem pismu. O Jezusu Kristusu je rečeno: »Čeprav je bil Sin, se je iz tega, kar je pretrpel, učil pokorščine, dosegel popolnost in postal vsem, ki ga ubogajo, počelo večnega življenja« (Hebr 5, 8 in 9). Papež Janez Pavel II. je upravičeno dejal Indijcem: »V vsaki kulturi je mogoče videti božje delo.«

Kdor je veliki teden le malo sledil kulturnim prireditvam, ki niso imele nobene povezanosti s kako versko skupino, je lahko ugotovil, da je velika množica ljudi, od katerih verjetno le redki zahajajo redno k božji službi, obhajala veliki teden z udeležbo pri koncertih velikih komponistov, ki so ugledali velika dela trajne vrednosti iz svetopisemskih besedil, posebno iz opisa trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa.

V BLAG SPOMIN

OB DEVETNAJSTI OBLETNICI
ODKAR JE V GOSPODU PREMINUL
NAŠ LJUBLJENI SIN, OČE,
IN BRAT

JOSEPH J. SADAR

Preminul je v Gospodu
dne 2. aprila 1967.

V miru božjem zdaj počivaj
dragi, nepozabni nam;
v nebesih rajsko srečo uživaj,
do snidenja na vekomaj.

Žalujejo:
mati MARY SADAR, roj. KROMAR
hči GERALDINE, sin JOSEPH
brata FRANK in ALBERT
s svojima družinama
in ostali sorodniki.

Cleveland, 1. aprila 1986.

Upam, da mnoge tudi udeležba pri teh koncertih dviga k Bogu. To so kompozicije, ki navdihujejo poslušalce k mislim o Kristusovem trpljenju in vstajenju. Vsaka misel, ki dviga človeka k Bogu in k njegovemu delu odrešenja, je delo Svetega Duha. Prepričan sem, da bi to misel potrdili tudi tisti, ki niso povezani z nobeno versko skupino.

Mislím, da moramo svoje kulturno udejstvovanje utemeljevati na osnovah, iz katerih rastejo duhovne vrednote. Že beseda »duhoven« nas spominja na Duha, ki je v davni preteklosti plaval nad vodami in ki tudi danes bdi nad ljudmi in jih navdihuje k dobremu in plemenitemu udejstvovanju. Ljudje sami pa se moramo potruditi, da zaznamo Duha in postajamo odprti za njegovo delovanje. Brez tega smo zaprti v svojo ožino, v katero najde pot samo potrošniška miselnost.

Ob misli na naše pokojne se mi zato pogostokrat vzbujajo razmišljanja o njihovem iskanju izpopolnitve njihovega kulturnega udejstvovanja. Dovolite, da pri tem omenjam le nekatere, ki se jih spominjamo, in oprostite, ako ne omenim kakega, ki se ga vi spominjate: Mirko Geratič, Alfred Fischinger, Karel Mauser, Marjan Jakopič, Leopold in Fanika Humar, Adolf Kranjc, Marjan Erman, Frank Rozina in drugi, katerih grobove radi obiskujemo.

Kaj nam je ostalo v spominu iz njihovega življenja? Njihovo teženje po kulturnem udejstvovanju, po lepoti in dobroti! To ni brez pomena za večnost. Tudi ob misli na svoje drage, ki so že v večnosti, mislimo, kako so se z nami veselili lepih stvari, kulturnih prireditvev in družabnih srečanj. To so zadeve, ki našemu življenju in prizadevanju za dobro dajejo svoj pomen in spodbudo.

Tako je pod vplivom vseh, ki se kulturno udeležujejo, dejavno ali s podpiranjem, nastajala zamisel knjižnice in arhiva pevskega zbora *Slovenska pesem*. Morda se vam ne zdi to nič pomembnega, a pomislite na mnoge, ki so zapustili v svojih knjižnicah tudi redke in dragocene knjige, a se je vse razgubilo. Zakaj se to ne

GORICA, It. - V Ljubljani izhaja tednik *Mladina*, ki ga ureja izredno sposobna skupina mladih intelektualcev. Zelo dobro poznan je tudi časnik študentov ljubljanske univerze *Tribuna*.

Omenjena časopisa se poleg vsebine razpoznavata tudi po načinu, kako se prodajata. Medtem ko se vsi »normalni« časniki prodajajo v kioskih in trafikah, pa *Tribuna* in *Mladina* prodajajo študentje kar po ulicah. Na pločniku razpostavimo po tleh kupe teh listov in že po nekaj urah se kupi spremenijo v dinarje.

To pripovedujem zato, ker sem se spomnil, s kakšnimi »gesli« je eden teh prodajalcev *Mladine* pred osrednjim ljubljanskim trgovskim središčem nekega deževnega dne prodajal »svoj« časnik. Vpil je: »Čeprav dežuje, revolucija še vedno traja! Kupite *Mladino*!«

Tribuna in *Mladina* imata v primeri s »spodobnimi« časniki majhno naklado in sta razprodani isti dan kot izideta.

Pa zakaj to ljudstvo, ki ga že 40 let vzgajajo v socializmu, tako rado sega po časnikih, ki so vse prej kot »revolucijski«? Zato, ker so revolucionarni. Revolucija nedvomno traja, toda ne tista, o kateri govorijo politiki, marveč tista, ki jo oznanjata *Mladina* in *Tribuna*.

V teh dneh smo doživljali (spet enkrat) posebne dogodke — volitve v nove občinske, republiške odbore ter v zvezno skupščino. Zato bi rad nekaj malega napisal o tem, kako to ljudstvo pod Triglavom, pa

bi ohranjalo med nami. Zato je hvalevredno, da to delo podpirate. Zbirate denar za razne dobre stvari v tujih in oddaljenih krajih. Sramotno bi bilo, ako bi pri tem pozabili in zanemarili sebe in našo mladino.

Zato vas vabim za nedeljo, 13. aprila, na **Domače kosilo v Lemontu**, s katerim vam bodo opoldan — ob 12.00 uri. — postregli v Baragovem domu (St. Mary's Retreat House). Za odrasle \$6.00, za otroke \$3.00.

Ob tej priliki bi tudi odprta knjižnica, da boste videli, kaj je že narejeno in kaj je treba še narediti.

Dobiček je namenjen tudi za kritje stroškov za razsvetlavo in kurjavo.

Da bo udeležba olajšana, bo v samostanski cerkvi to nedeljo ob 11. dopoldne sveta maša. Na svidenje!

P. Fortunat OFM

tudi tisto na Balkanu, doživlja omenjene volitve.

Namig za ta moj prispevek je prišel od zunaj; od — kot se pri nas reče — emigrantskih krogov. Ker pa so zame tudi »emigrantski krogi« Slovenci, si ne morem kaj, da ne bi vsem Slovcem po svetu povedal, kako pojmuje volitve jugoslovanska družbena ureditev.

Volitve gromovito odmevajo v tisku in na RTV, po svoje pa tudi v *Mladini* in *Tribuni*, še bolj po svoje pa med ljudstvom. Ljudstvo pa naj bi si po prepričanju »naivnega« Cankarja samo pisalo sodbo. Ali si jo piše samo ali ne, v vseh političnih ureditvah najbolje pokažejo volitve. Če so demokratične, si ljudstvo piše sodbo; če oligarhija določi samo sebe in od ljudstva zahteva, da jo »izvoli«, pač precej težko govorimo o »pisanju sodbe«.

Na Balkanu in pod Triglavom sta bila vladar ali vsaj oligarhija tista, ki sta na vseh volitvah v zadnjih štiridesetih letih pisala sodbo namesto ljudstva.

Zdaj so se reči pričele v nekem pomenu spreminjati, samo naj nikar kdo ne pomisli, da so jugoslovanske »delovne množice« zato letos imele demokratične volitve. Ne, o tem tudi ni beseda v tem pisanju. Demokracija se v jugoslovanski socialistični resničnosti še ne more izviti iz maternice »socializma«.

Samo na kratko pogledimo nekaj utrinkov iz obdobja pred volitvami! Najprej skok v najbolj južno jugoslovansko republiko, Makedonijo. V Skopju so vse organizacije: Zveza borcev, mladinska organizacija, Socialistična zveza, sindikati in kdo ve še katera, izbrale in kasneje tudi kandidirale človeka za člana Centralnega komiteja Zveze komunistov Makedonije. Vsi so se o njem izjemno pozitivno izražali in ga ocenjevali v samih presežkih; da je zavzet komunist, sposoben organizator itd. Kandidirani nesrečnik je zadnji zvedel, kam ga kandidirajo. Nemočno je odšel na Socialistično zvezo in »priredil predstavo«, o kateri zdaj govori vsa Jugoslavija. Izjavil je: »Ljudje božji, pa kaj se greste, jaz sem vendar že leta 1969 vrnil partijsko izkaznico!«

No, Makedonija je daleč, pa tudi pod Triglavom imamo dovolj »znamenitosti«, da lahko pometamo pred svojim pragom.

Ker naj bi tako imenovane kandidacijske konference pred volitvami potrdile ali zavrnile

predlagane kandidate, je ob letošnjih volitvah prišlo »naročilo«, da smejo kandidacijske konference tudi čisto zares koga zavrniti. Doslej je bilo pač samoumevno, da take konference samo potrdijo tiste, ki so bili predlagani. Kdo je koga predlagal, se uradno ne ve niti letos, čeprav v resnici vsakdo ve, da je predlagatelj partija.

In tako se je začelo. Ljudstvo pri nas ni navajeno odločati. Cankar je pretiraval s tisto sodbo, ki da si jo bo narod sam pisal. No, in prihaja do nerodnosti.

Pa daj ljudstvu oblast, če je ni vajeno! Pa naj si ljudstvo piše sodbo, če si je ne zna!

Podobnih zgodb je na ostajanje. Še ena sama bo dovolj, da bi svet, ki je na volitve že navajen, spoznal, kakšne so lahko volitvene začetniške težave v družbeni ureditvi, ki bi po sili hotela biti demokratična in obenem vladati z diktatorsko kliko.

Denimo, da je bilo fantu ime Matvež, bil pa bi lahko tudi kaj drugega, ker gotovo ni osamljen v svojih tegobah.

V neki podeželski krajevni skupnosti na Dolenjskem so imeli kandidacijsko konferenco. Predsednik Socialistične

(dalje na str. 4)

Mimogrede iz
Milwaukeeja

(Nadaljevanje s str. 2)

pretekli mesec v Alverno Collegeu žel prav lep umetniški pevski uspeh. Ob tej priliki mi je prišlo na uho, pa tudi bral sem v glasilu KSKJ *Amerikanskemu Slovcu*, kjer milwauški dopisnik piše med drugim, da so v Milwaukeeju ustanovili novo kulturno organizacijo »Slovenian Arts Center«, kateri predseduje prof. Leo Muskatevc. Kot KSKJ člani so navedeni Mici Bregant, G. Lipovšek, Jack Nimmer, A. Verbic, Biba Kralj-Bambičeva in še nekaj drugih.

Zakaj se je ustanovil in kakšen je namen tega novega slovenskega umetniškega centra? Rojaki in rojakinje bi radi vedeli kaj več o njej.

V roki imam vabilo v angleškem jeziku: »Escapades of Kurent«: a Slovenian folk tale, presented by Isabelle Kralj, through Dance, Theatre and Music.

To ameriško Kurentovo veselje se bo vršilo v četrtek, 10. aprila, zvečer ob 7.30 v dvorani Pittman na Alverno Collegeu. Vsi prijateljsko vabljeni.

A.G.

Pred sto leti se je rodil dr. Janko Kotnik

Več kot šest desetletij od devetdesetih let, kolikor jih je dočakal znameniti koroški rojak, univ. prof. dr. Janko Kotnik, je bilo povezanih z nepretrganim in izjemno plodnim kulturno-znanstvenim delom. Opravjal ga je kot pedagog, publicist, jezikoslovec in predvsem kot neprekosljiv sestavljalec mnogih učbenikov in slovarjev. Dr. Janko Kotnik, brat nekdanjega ravnatelja Mohorjeve družbe, dr. Franca Kotnika, se je rodil pred sto leti, 22. decembra 1885 na Dobrih pri Guštanju, današnjih Ravnah na Koroškem. Oče je bil ugleden kmet in kremenit značaj, mati žena plemenitega srca. Kotnikova družina je bila trdno slovenska, zavedna in razgledana, da so jo spoštovali ljudje daleč naokrog. Kakor tri leta starejši brat Franc, je tudi Janko opravil zrelostni izpit v Celovcu. Po končani gimnaziji je v Gradcu in Pragi študiral slavistiko in romanistiko. V Gradcu sta mu bila prva učitelja slovita slovenska jezikoslovca in zbiratelja narodnega blaga Murko in Štrekelj, v romanskem jezikoslovju pa se je pozneje izpopolnjeval še v Parizu in v Lausanni (Švica). Leta 1911 je bil v Gradcu promoviran z disertacijo o narečju domačih Dobrij. Potem je v letih 1912 in 1913 poučeval na realni v Gorici, naslednji dve leti ter prvi dve leti po prvi svetovni vojni pa na realni gimnaziji v Banja Luki.

Ob izbruhu prve svetovne vojne, je bil dr. Kotnik takoj mobiliziran, ujet na ruski fronti ter je nato prebil več kot štiri leta v Rusiji. Najprej je bil ujetnik, pozneje prostovoljec v jugoslovanski diviziji, leta 1917 ob zmagi velike Leninove oktobrske revolucije pa je vstopil v rusko revolucionarno vojsko.

Ob koncu prve vojne je v Moskvi nekaj časa sourejal list *Jugoslovanska federacija*. Po vrnitvi v domovino je bil urednik takratnega glasila koroških Slovencev *Mir*; bil je tudi član jugoslovanske plebiscitne komisije. Nato je malone dvajset let kot profesor poučeval na mariborski gimnaziji do leta 1940, ko je postal nadzornik za moderne jezike v Beogradu.

Zadnja in hkrati najdaljša Kotnikova postaja je bila Ljubljana in z njo prva slovenska Univerza, na kateri je predaval francoski jezik in književnost skoraj do svojega 85. leta. Veliko življenje koroškega znamenitega rojaka, univ. prof. dr. Janka Kotnika, se je končalo 21. novembra 1975. Tiho in skromno, kakor je sam želel, so ga v najožjem

krogu svojcev in prijateljev, pokopali na ljubljanskih Žalah in mu v zadnje slovo zapeli domotožno koroško slovensko pesem.

»S svojo ožjo domovino Koroško je dr. Janko Kotnik ostal povezan vse življenje. Že od leta 1903 je sodeloval pri celovškem *Miru* s podlistki, v katerih je največ pod vzdevkom Danimir objavljala izvirne črtice in prevode iz češčine, ruščine in francoščine. Pozneje je svoje prispevke objavljala v *Koroškem Slovencu* in v drugih slovenskih publikacijah na Koroškem. Kulturnozgodovinske razprave je objavljala v *Zori* (iz *Cojzovega dnevnika*), *Nastavnem Vjesniku* (Revolucija in ruski pravopis) pri *Mladi Jugoslaviji*.

Več njegovih razprav je bilo objavljenih v *Časopisu za zgodovino in narodopisje* (Slovenski rokopis iz Leš pri Prevaljah iz sredine 18. stoletja: Še nekaj o Ivanu Vrbanu Zdravskem in njegovi dobi: Profesor dr. Matija Murko). — (Jože Dolenc, KMD 1975).

Leški rokopis in knjižica o Lesičjaku

Kljub literarnemu stremlje-

nju že v dijaških letih, je dr. Kotniku zadržano ostalo leposlovno pero, vzpodbude in notranji nagibi so ga vabili na druga ustvarjalna področja. Tako je že v mladih profesor-skih letih napisal vrsto kulturnozgodovinskih razprav, med katerimi sta dve, ki sta poleg njegove doktorske disertacije, posebno zanimivi za koroške (in druge) Slovence.

Obe sta iz leta 1929, mislimo pa na objavo znanega Kotnikovega Leškega rokopisa in razpravo o njem ter na knjižico o globaškem ljudskem pesniku in pevcu Lesičjaku. Najlepše Lesičjakove pesmi je izbral priredil skladatelj Luka Kramolc v imenitni zbirki, ki jo je 1954. leta izdala in založila celjska Mohorjeva družba, tehtno uvodno študijo pa je prispeval dr. Janko Kotnik. Na hitrico preletimo najprej Kotnikov Leški rokopis, ki ga je s pomočjo prijatelja in sodelavca, prof. Janka Glazerja, objavil 1929. leta v *Časopisu za zgodovino in narodopisje*.

Leški rokopis so v solnograškem koledarju za leto 1733 zapisana besedila nabožne in posvetne vsebine, navodilo za tkanje »zviliha«, ljudsko zdravje za »vsikano, vrisano ali ofan ravno«. Rokopis je delo neznanega zapisovalca, ki je verjetno živel na Lešah pri Prevaljah, kjer naj bi znameniti rokopis tudi nastal.

Na kraj njegovega nastanka opozarjajo predvsem številna imena, zapisana v koledarju, nastajal pa je sredi 18. stoletja. V koledarju je še manjša beležnica in nekaj lističev, ki vsebujejo beležke osebnega pomena — rojstne podatke, podatke o smrti najbližjih svojcev ter nekaj beležk o raznih plačilih.

Jezikovna analiza Leškega rokopisa: pred leti jo je opravila Maja Plajšek-Senica na osnovi Kotnikovih izsledkov, opozarja poznavalce na tri značilnosti. Najprej, da je bil avtor Leškega rokopisa domačin ter da je poznal dve jezikovni navadi slovenskega pismstva svojega časa — normo tako imenovanega koroško-gorenjskega predstandarda in osrednjo slovensko standardno normo. Avtorjeva zaveza o lepem, vsakomur razumljivem pisanju, je nedvomno dokaz, da pomeni Leški rokopis začetek književnega ustvarjanja v Mežiški dolini in zato zasluži posebno pozornost poznavalcev in ljubiteljev sloven-

skega jezika in njegovih narečij.

Najpomembnejše in najboljše delo je brez dvoma zbirka njegovih slovarjev in učbenikov tujih jezikov. Obvladal ni samo vse evropske jezike, med katerimi mu je bila posebno pri srcu francoščina, temveč je bil tudi izvrsten pedagog in odličen metodik v svoji stroki.

Sestavil je vrsto obsežnih slovarjev, ki so izšli v mnogih izdajah in so doživeli številne ponatise. Med njimi naj opozorimo zlasti na slovensko-

»Volitve« spomladi 1986 v Jugoslaviji

(Nadaljevanje s str. 3)

zveze v kraju je predlagal seznam imen za delegate v krajevni skupnosti, v občini, republiki in federaciji. Seveda, navzoči vaščani niso mogli poznati tistih delegatov (za občino, republiko in federacijo), ki niso bili iz njihove vasi, zato so jih potrdili, ko so bili navajeni delati leta in leta. Primerilo pa se je, da za krajevno skupnost in občino ni hotel kandidirati nihče od navzočih vaščanov, ki so bili predlagani. Imeti v današnjem času v Jugoslaviji politično funkcijo pomeni osmešiti se pred vso vasjo. Ni kazalo drugega, kot da je predsednik krajevne skupnosti izbral kandidate med tistimi vaščani, ki se niso udeležili kandidacijske konference. Med njimi je bil tudi Matevž, ki so ga predlagali za predsednika krajevne skupnosti. Še naslednji dan Matevž ni vedel ničesar o tem, da bo skorajšnji župan. Čez dva dni se je začelo: obiskal ga je miličnik iz bližnje postaje milice in ga začel zasliševati, zakaj da je kandidiral za predsednika krajevne skupnosti, ko pa vsi vedo, da je bil pred leti obsojen na denarno kazen zaradi divjega lova. Začel mu je groziti, da ga bo razkrinkal. Matevž še vedno ni prišel do sape...

Ko je nazadnje zvedel, kakšno godljo so mu skuhal sovaščani, je hotel tožiti predsednika krajevne Socialistične zveze, pa so mu miličniki »pojasnili«, da on nima pravice nikogar tožiti, ker se je pred sedmimi leti ukvarjal z divjim lovom. Tudi so mu »razložili«, da je pač kandidiran za predsednika krajevne skupnosti in da položaj mora sprejeti, ker bi sicer izpričal tudi sovraštvo do družbene ureditve...

Ni znano, kaj se je naslednje dni dogajalo z Matevžem; šele po petih dneh so ga sosedje spet videli: bil je ves omotičen in v zamazani obleki. Znano pa je, da je kandidacijski postopek v omenjeni krajevni skupnosti občinska kandidacijska konferenca označila za neustrezen.

Prodajalci *Mladine* in *Tribune* na ljubljanskih pločnikih pa bodo verjetno kmalu prodajali svoje časnike z gesli: »Divji lovec, predsednik krajevne skupnosti! Kupite *Mladino!*«

»Od našega dopisnika«
(Kat. glas, 20.3.1986)

francoski, slovensko ruski, slovensko-angleški ter slovensko-italijanski slovar, pri nemški založbi Langenscheidt pa je izšel Kotnikov nemško-slovenski in slovensko-nemški žepni slovarček.

Dr. Janko Kotnik, ki je bil več let tudi prizadevni predstavnik Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, je veljal za preprostega, skromnega, dobrohotnega in plemenitega človeka, med svojimi študenti in stanovskimi kolegi na ljubljanski Univerzi pa je bil spričo teh osebnih vrlin zelo priljubljen in spoštovan. Ko se mu je življenje že iztekalo, je v krog svojih desetdesetih let, še enkrat objel dom na Dobrih in napisal jesensko razmišljanje »Ajde ni več«. To je bil njegov zadnji pozdrav domačemu kraju in ljubljani Koroški, ki mu je ostala v srcu vse življenje.

Ivan Virnik
(Naš tednik)

MALI OGLASI

Sobo in kuhinjo išče
Slovenka išče opremljeno sobo in kuhinjo, v zanesljivem domu. Kličite 475-1621.
(26-27)

House/Condos for Sale
Willoughby. Franklyn Commons Condo. Built by F. Berzin. 2 bdrm, 2 bath, 2 car attached gar. Air cond. Loft model. Low 70's. 585-0574.
(26,28)

Bar Manager for ETHNIC BAR
Good opportunity for ambitious couple. Call 442-0142
Tuesdays & Fridays.
(x)

KVALITETNA POPRAVILA
Vseh vrst garažnih vrat, odpiralcev in radijskih kontrol. Popraviljam tudi električno napeljavo in naprave.
Kličite 268-0100.
(x)

Hiše barvamo zunaj in znotraj
Tapeciramo (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444 ali 729-1023
(x)

For Rent
E. 73rd north of St. Clair. 5 rms down, newly remodeled. \$175 per month plus deposit.
3 rooms up. \$100 per month, plus dep. For either rent, call 486-1939.
(23-26)

Ranch House for Sale
Beautiful 3 bdrm brick house in perfect cond. 1 1/2 baths upstairs, shower in basement. Close to St. John's Lutheran church and Villa Angela. Must leave city because of job. Asking \$72,000. Will negotiate. Would also consider renting to reliable Slovene person or couple. Please call 383-1420.
(24-27)

Cerkev se ne boji resnice

(Nadaljevanje s str. 2)

Kot škof je pri tem imel vedno najboljše namene, da pomaga, kar se pomagati da, da omili ali prepreči gorje ubogemu ljudstvu. Saj so tako delali vsi škofje v zasedeni Evropi. Pri tem je kdaj njegov obisk ali njegova pričujočnost bila s političnega vidika manj primerna, s pastoralnega stališča pa je vedno izhajala iz želje pomagati, posredovati, omiliti. Kako težak in zapleten je bil njegov položaj med okupacijo, je razvidno npr. iz odgovora, ki mu ga je dal papež Pij XII.

Sredi najhujšega divjanja italijanskega okupatorja in partizanov je šel v Vatikan. Sv. očeta je vprašal, ali bi bilo primerno, če ne bi ob taki priložnosti v ljubljanski stolnici javno obsodil krivice, ki jih dela italijanski okupator, in obenem krivice, ki jih delajo partizani. (V letu 1942 so v ljubljanski pokrajini ubili vsaj 17 duhovnikov in nekaj sto drugih oseb; mnoge so pred smrtjo tudi mučili.) Škof je torej videl gorje, krivice, nasilje, ki je zajelo njegovo ljudstvo. Zato je vprašal, kaj naj stori.

Papež je dal tale odgovor: »Premislite, kaj je bolje. Če boste obsodili italijansko nasilje, boste v najboljšem primeru internirani nekje v Italiji. Ali ni morda boljše, da ostanete med svojim trpečim ljudstvom?« Škof Rožman je presodil, da doma lahko bolj pomaga kot pa iz internacije.

Zakaj torej vse, kar je Rožman med vojno in revolucijo storil, razlagati le s političnega vidika kot sodelovanje z okupatorjem in kot narodno izdajstvo? Gregorij Rožman ni bil general, temveč škof, ki mu je bila izročena skrb za duhovni in socialni blagor ljudstva. Zato mora pravičen sodnik in zgodovinar njegovo delovanje med vojno in revolucijo presojati s pastoralnega vidika in ne z vojaškega ali političnega. Kot škof je bil zaskrbljen za svoje ljudstvo med vojno, a skrbelo ga je tudi, kaj bo po vojni. Danes, po 40 letih zmagovite stalinistične revolucije na Slovenskem vidimo, da je njegova skrb bila še kako utemeljena.

K. Humar
(Kat. glas, 20.3.1986)

Kanadska Domovina

Tajen komunistični načrt, kako prevzeti katoliško Cerkev

(Po »The Fatima Crusader« pripravil Otmar Mauser)

TORONTO, Ont. - Vsem katoličanom je znano, da je komunizem sovražnik Cerkev. Manj pa jih ve, da je diabolični načrt komunizma ta, namreč ne odkrita vojna proti Cerkvi, temveč osvojiti jo s podtalnim delovanjem, infiltracijo in propagadno, in jo potem uporabljati v svoje komunistične svrhe. Da bodo katoličani čim bolj informirani o resnični podobi komunizma, tu ponatiskujemo vsebino tajnega komunističnega dokumenta, ki te načrte razlaga. Natisnjen je bil v rdeči Kitajski l. 1959 in pisan v španščini. Naslovna in uvodna stran tega dokumenta prinašata sledeče podatke:

Katoliška Cerkev in Kuba Program za akcijo

Avtor je neki Li Wei Han. Izdala Tiskarna za tuje jezike v Pekingu za izrecno uporabo Latinsko-ameriške sekcije zveznega urada kitajske komunistične partije. Tiskano v Ljudski republiki Kitajske.

Po vesteh v vatikanskem časopisu *L'Osservatore Romano*, se je ta načrt rabil proti katoliški Cerkvi na Kitajskem, v Češkoslovaški, Rumuniji, Poljski in Kubi. Komunisti so se zelo trudili, da bi ta načrt ostal tajen. Mi, po drugi strani, si moramo prav tako prizadevati, da bo čim več katoličanov spoznalo ta načrt in vso zlobnost in premetenost naših komunističnih nasprotnikov.

Kar sledi, je popoln tekst tega avtentičnega komunističnega dokumenta.

»Katoliška Cerkev, z glavnim sedežem v Rimu, je reakcionarna organizacija, ki pospešuje protirevolucionarno aktivnost v ljudskih demokracijah. Da bodo ljudske demokracije napredovale k socializmu in komunizmu, moramo najprej in predvsem napraviti konec vplivu katoliške Cerkev

in aktivnostim, ki jih ta pospešuje. Katoliška Cerkev ni brezplodna, niti ni brez moči. Ravno obratno: njeno moč se mora priznati in celo serijo ukrepov je treba podvzeti kot proti-akcijo.

Ko bo politični boj dosegel najvišjo stopnjo intenzivnosti, in bo naša produktivnost dovršeno učinkovita, bomo zmogli uničiti Cerkev. To je cilj, proti kateremu so uperjene vse naše sile. Če bi sedaj napadli frontalno in udarili javno, ko še nismo opremljeni in nismo v zadostni meri podučili ljudstvo, bi s tem dali Cerkvi še večji ugled v obeh mas, ki bi se opredelile na stran Cerkev in tajno podpirale protirevolucijo.

Prav tako se moramo izogibati vabi, da bi iz voditeljev protirevolucije napravili mučence. Akcijska črta, kateri naj se sledi, vsebuje inštrukcije, poduk, pregovarjanje, prepričevanje, in po malem vzbuhati in oblikovati politično zavest katoličanov, zagotoviti njihovo sodelovanje v študijskih krožkih in pri političnih aktivnostih.

Z vsem tem bomo s časom v njih zamenjali verske elemente z elementi marksizma in postopoma transformirali lažno katoliško vest z resnično vestjo, tako, da bodo sami prišli do tega, da bodo uničili božanske podobe, katere so si sami ustvarili. To je naša akcijska linija v boju za zmago zoper protirevolucionarne katoliške Cerkev.

V nadaljevanju bomo tu začrtali program taktik, ki so bile z uspehom uporabljene v Kitajski ljudski republiki za osvoboditev kitajskega ljudstva od imperialistične rimske Cerkev.

Cerkev in njeni zvesti pripadniki morajo pri režimu ljudske demokracije imeti svoj delež, da ljudstvo na ta način

lahko nanje izvaja svoj pritisk. Cerkvi se ne sme dovoliti, da bi ohranila svoj nadnarodni karakter, kar bi jo postavljalo nad in preko želja naroda. Pri ljudski vladi se mora vzpostaviti pisarna za verska vprašanja in vprašanja verskih organizacij. S tem, da se Cerkvi nprti procedura »demokratske centralizacije«, ki temelji na aktivnosti ljudstva, se odpre pot do pospeševanja patriotizma, kar bo Cerkev oslabilo in uničilo njen ugled. Ta pisarna naj organizira državne, pokrajinske in lokalne organizacije, ki bodo grupirale katoličane v patriotski organizem. Vsaka od teh organizacij naj potem javno izpriča pokorščino državnim zakonom in izrazi svojo pripravljenost pokoravati se tem zakonom.

Potem, ko so te organizacije ustanovljene in proglasijo svojo pokorščino državnim zakonom, se reakcionarji in protirevolucionarji pokažejo in jih je lahko identificirati. To so tisti protirevolucionarji, ki so v Cerkvi očitni in morajo biti prvi izkoreninjeni z vso trdoto, vendar ne z nasiljem. V vseh slučajih morajo biti podvzeti koraki, ki so v soglasju z zakoni dežele.

Aspiracije protirevolucionarjev jih že po naravi vodijo v akcije zoper vlado. Ta princip nam pokaže, kakšne zakone je treba aplicirati proti tem, ki protestirajo. Prikazani morajo biti kot nepatriotski kriminalci, poslušni le za imperialistična navodila, ki jih dobivajo iz glavnega stana katoliške Cerkev, iz Vatikana.

V času te dobe bodo mase doživljale psihološki konflikt. Po eni strani bodo čutile zvestobo do Cerkev in duhovščine, po drugi strani pa jih bo patriotizem nagibal, da bodo podpirali ljudsko vlado. Ta psihološki konflikt mora biti skrbno preučen in raziskan v globini. Prenagljena akcija brez zadostnega razumevanja za ostrost psihološkega konflikta, lahko privede do posledic, da bo partija odrezana od ljudskih mas.

Če je vez med ljudstvom in Cerkvijo zelo močna, se mora rabiti princip: »Dva koraka naprej, in enega nazaj.« Ko ljudska vlada dela ta »korak nazaj«, mora istočasno proklamirati, da brani versko svobodo in da spoštuje želje ljudstva, zato ustanavlja reformne odbore, ki bodo skrbeli, da vsakdo lahko izrazi svoje mišljenje glede upravljanja cerkvenih zadev.

Budnost je nadvse važna v tem kritičnem času. Partijski

(dalje na str. 6)

Problemi s kanadskim dolarjem

TORONTO, Ont. - V zadnjih tednih se je vrednost kanadskega dolarja zelo hitro spreminjala. Padel je celo pod \$0.70 vrednosti enega ameriškega dolarja.

Površni opazovalci so za to krivili špekulante na borzi tujih valut v Chicagu. Guverner kanadske centralne banke, Bouey, je kar hitro zanikal te govorce in priznal, da ima kanadsko gospodarstvo gotove probleme.

Prvi je velik deficit, ki ga ima že več let federalna vlada. To se pravi, ona zapravi več kot pobere davkov. Tako je vsak dan bolj zadolžena. To predvsem v Kanadi sami.

Če bi bilo samo to, bi gospodarstvo še nekako vozilo, toda problem je, da razne kanadske institucije (Ontario in Quebec Hydro, razna mesta, province, ter precej podjetij) dolgujejo ameriškim bankam blizu sto milijard dolarjev. To je ena četrtnina kanadskega letnega državnega dohodka. Obresti in odplačilo na glavnico za te dolgove znašajo na leto približno 12 milijard dolarjev. Če k tej vsoti prištejemo še dividende, ki jih morajo kanadska podjetja (tista, ki so last ameriških državljanov) plačevati vsako leto njihovim lastnikom, potem pridemo do 16 milijard dolarjev. To je plačala Kanada leta 1985 Zdrženim Državam.

Poleg tega so še druge postavke v plačilni bilanci, ki so negativne za Kanado. Kanadski turisti zapravijo v Z.D. več

kot Amerikanci v Kanadi. Tudi kar se zavarovanja tiče, je končen rezultat negativen.

V celotni plačilni bilanci je bil leta 1985 deficit Kanade z Z.D. skoro 20 milijard dolarjev. Ravno toliko je znašal presežek blagovne bilance v prid Kanade. Tako se je zadeva nevtralizirala. Problem obstaja v tem, da so gospodarstveniki in finančniki zaskrbljeni, če bo Kanada še v naprej lahko uskladila plačilno in blagovno bilanco.

Ta nesigurnost je vzrok, da je kanadski dolar padel in da kanadska federalna vlada hoče ustvariti ene vrste skupni trg z Z.D. Kanada ima dovolj surovin in industrijskih proizvodov, da lahko plača svoje dolgove Ameriki, če ima prost dostop na ta trg.

Upajmo, da bodo pogajanja uspela. To bo zagotovilo večji gospodarski razvoj, tako za Kanado kot za Ameriko.

Naša moč

(Glasilo ŽHP Slovenija, marec 1986)

Enostranska stališča rušijo skupni slovenski kulturni prostor

TORONTO, Ont. - Ideja skupnega slovenskega kulturnega prostora in delo v tej smeri obstaja vse od leta 1848 naprej, ko so naši politiki napravili načrt skupne upravne enote za vse Slovence pod Avstrijo. Vse do 1941 je povezava izseljenstva, zamejstva in matice živela in delovala.

Spremembo je prinesla revolucija. Novi režim ni kazal nobene volje Slovence povezati, pomagati jim in jih bodriti, če so bili politično nevtralni ali mu celo nenaklonjeni. Smrtni greh je bil od 1945 do danes kakorkoli sodelovati s politično emigracijo.

Vendar se je zadnja leta zdelo, da začnjen biti režim, soočen z velikimi težavami doma, bolj odprt in pripravljen sodelovati z vsemi Slovenijami na neki širši vseslovenski podlagi.

Najnovejši razvoj na tem področju pa je zopet prinesel razočaranje vsem, ki so upali na evolucijo, dialog in spravo. Tako je spodletelo ob Celovski Mohorjevi družbi zaradi njenih koledarjev, ki so odprti tudi člankom ideološke emigracije iz leta 1945.

Ivan Jan v *Delu* (sobotna priloga 1. febr. 1986) v tej zvezi podaja pogoje matice za enotni kulturni prostor. Gre za politične zadeve: revolucija naj se po piscu predoči kot iz-

ključna borba in to silno krvava proti okupatorju.

Tako stališče je povsem v opreki z izjavami Tita, Kardeja, Djilasa in Dedijera, ki so javno potrdili, da je bila teža vsega boja v socialni revoluciji. Prav tako stališče zavrača sama zgodovina revolucije, med drugim tudi nedavno objavljena specifična statistika v zamejskem in izseljenkem tisku, ki od preko 65 tisoč žrtev pobitih na slovenskem prostoru pripisuje na račun revolucije, direktno ali indirektno skoraj 60 tisoč Slovencev. Brez revolucije bi bila vojna v Sloveniji zaključena nekje med 30. aprilom in 8. majem in brez revolucije (po J. Vidmarju) bi se naše meje pisale neprijemno bolj ugodno.

Še večjo nedoslednost kot z umišljeno NOB zagreši pisec v škodo partije, ko porabi pol strani z etiketo »domobranci-narodni izdajalci«, potem pa jih označi: »Domobranci! A nikoli nobenega boja proti okupatorju, le proti partizanom, OF in KP«. Torej po tej označbi so domobranci kontrarevolucionarji ne pa narodni izdajalci!

Ivana Jana najbolj moti spoštovanje, ki se izkazuje osebi pokojnega škofa dr. G. Rožmana v koledarjih in tudi

(dalje na str. 6)

ŽUPNIJSKA HRANILNICA in POSOJILNICA "SLOVENIJA"

Vam nudi razne finančne usluge: Posojila za hiše, avtomobile, potovanja, študij itd. Vaši prihranki pa se obrestujejo po najvišji možni stopnji.

POSLUŽITE SE NAŠE SLOVENSKE FINANČNE USTANOVE!

URADNE URE

na 618 Manning Ave. Toronto	Tel.: 531-8475
Torek - sreda	10 a.m. - 3 p.m.
Četrtek - petek	10 a.m. - 8 p.m.
Sobota	10 a.m. - 1 p.m.
na 739 Brown's Line, Toronto	Tel.: 255-1742
Torek - sreda	10 a.m. - 3 p.m.
Četrtek - petek	1 p.m. - 8 p.m.
Sobota	10 a.m. - 1 p.m.

v Hamiltonu pri sv. Gregoriju Velikem Tel.: 561-9952
Vsak petek od 4h do 8h zvečer.

KOLEDAR PRIREDITEV

APRIL

5. — Tabor, DSPB Cleveland prireja svoj pomladanski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

12. — Plesna skupina Kres priredi večer slovenskih narodnih in umetnih plesov v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

12. — Pevski zbor Jadran priredi večerjo s koncertom in plesom v SDD na Waterloo Rd.

20. — Šentklerski klub upokojencev priredi kosilo v spodnji dvorani SND na St. Clairju. Serviranje od 1.30 do 3.30 pop. Zabava do 5. pop.

26. — Pevski zbor Korotan priredi pomladanski koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra Alpski sekstet.

MAJ

10. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi materinsko proslavo v farni dvorani. Pričetek ob 7. uri zvečer.

11. — Slovenska šola pri Mariji Vnebovzeti priredi materinsko proslavo ob 3. uri pop. v šolski dvorani.

25. — Društvo SPB Cleveland priredi slovenski spominski dan žrtve med okupacijo in revolucijo, s sv. mašo ob 11.30 pri Lurški votlini na Chardon Rd.

26. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi Spominski dan slovesnost v parku.

JUNI

1. — Otvoritev Slovenske pristave za leto 1986.

14. in 15. — Tabor, DSPB Cleveland poda spominsko proslavo na Orlovem vrhu Slov. pristave za vse slovenske domobrance in vse žrtve komunistične revolucije ter obhaja 40-letnico umora gen. Leona Rupnika.

15. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi prvi piknik. Začetek ob 11. s sv. mašo pri kapeli v Parku Triglava.

22. — Slov. šola pri Mariji Vnebovzeti priredi piknik na Slovenski pristavi.

JULIJ

5. — Dramsko društvo Lilija priredi predstavo »Pri belem konjičku« na prostem na Slovenski pristavi, v proslavo 25-letnice SP. V slučaju slabega vremena, bo prireditev predstavljena na 12. julija zv.

6. — Misijonska Znamkarska Akcija priredi piknik na Slovenski pristavi.

27. — MZA krožek v Milwaukeeju priredi Misijonski piknik s sv. mašo ob 11. Kosilo, igre in srečolov.

AVGUST

9. — Balincarski krožek Slovenske pristave priredi družabni piknik na SP.

10. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi drugi piknik. Sv. maša ob 11., sledita kosilo in ples. Igra Amonov orkester.

24. — Slovenski dan na Slovenski pristavi, v proslavo 25-letnice SP. Sodelujejo slovenska kulturna društva v Clevelandu.

SEPTEMBER

13. — Fantje na vasi priredijo koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Po koncertu ples. Igra Alpski sekstet.

14. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

21. — Društvo SPD Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

28. — Oltarno društvo pri Sv. Vidu priredi kosilo v avditoriju.

28. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi Vinsko trgatev. Kosilo opoldne, sledi veselica.

OKTOBER

18. — Tabor, DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

18. — Glasbena Matica poda večerjo, koncert in ples v SND na St. Clair Ave. Igra Don Slogar orkester.

26. — Slomškov krožek priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

26. — Občni zbor Slovenske pristave.

NOVEMBER

8. — Belokranjski klub priredi martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra orkester Veseli Slovenci.

9. — Pevski zbor Jadran priredi koncert z večerjo in plesom v SDD na Waterloo Rd.

15. — Štajerski klub priredi martinovanje v dvorani pri Sv. Vidu. Igrajo Veseli Slovenci.

— 1987 —

JANUAR

31. — Tradicionalna »Prstavka noč« v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

Kanadska Domovina

Enostranska stališča

(Nadaljevanje s str. 5)

drugod na Koroškem. Znano je namreč, da partija v opravičilo revolucije nujno potrebuje nek važen zgodovinski razlog. Ta grešni kozel naj bi bila slovenska Cerkev.

Proti škofu Rožmanu že desetletja letijo neke splošne obtožbe brez pravih dokazov. Proces proti škofu je bil zavoljo pomanjkanja otipljivih dokazov tako revno pripravljen, da bi ga v civilizirani družbi v objektivnem pravem sistemu zavrnilo tudi najnižji državni tožilec.

Jan v svojem članku omenja dve dejstvi, ki naj bi pomenili narodno izdajo: »Rožman je ugodil želji Graziolija za izobešenje italijanske zastave na cerkvah.« V prvi Jugoslaviji take prisile glede zastav ni bilo. Drugače je z diktaturami, ki vztrajajo pod kaznijo na izobešenju zastave. Pod Mussolinijem bi se tak prestopek kaznoval s taboriščem ali še s čim hujšim.

Druga specifična obtožba je izjava, objavljena v *Slovenca* 6. maja 1941: »Duče, sprejmite tudi izraze naše brezpogojne vdanosti in sodelovanja.« Naj odgovorimo z besedami dr. Rožmana: »Nastopni obisk (pri Grazioliju) in njegova vrnitev sta bila po splošnem običaju le vljudnostni, ne pa politični akt. Trditev, da sem pri tem obljubil popolno sodelovanje duhovščine, je neresnična. Zadevno časopisno poročilo je bilo objavljeno od tiskovnega urada komisariata; na njegovo stilizacijo nisem imel nobenega vpliva, kakor tudi nobene možnosti za kak popravek.«

Tako škof Rožman. Obširno dokumentacijo njegovega delovanja v letih 1941-1945 je režim branilcu leta 1945 zadel in nikdar vrnil. Tradicija, potrjena po mednarodnih določilih pravi, da se okupatorju lahko obljubi mirno zadržanje, sodelovanje pri normalni upravi, ne pa zvestobe.

Pričakujemo, da stališče, ki ga zavzema Jan, ni dokončno. Škoda bi bila velika, lahko nepopravljiva, saj bi mogla dokončno nagniti številne Slovence v zamejstvu in zdomstvu, da odpišejo v svojih srcih Slovenijo, kakršna je sedaj.

Dr. Peter Urbanc
(Kat. glas, 13.3.1986)

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300

1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Tajen komunistični načrt, kako prevzeti katoliško Cerkev

(Nadaljevanje s str. 5)

aktivisti morajo imeti kontrolo nad delovanjem reformskih odborov in izločiti reakcionarje, na katere med ljudstvom naletijo. To se lahko doseže s ponavljanjem sledečih trditvev: Patriotično je podpirati vlado in se pokoravati obstoječim zakonom; nepokorščina je nepatriotična; organizacije morajo javno izpovedovati svoj patriotizem; nepatriotični elementi morajo biti iz organizacije izključeni in sojeni kot kriminalci od patriotičnega ljudstva, kajti dolžnost vsakega državljanca je, kaznovati kriminalce.

Partijski aktivisti morajo hujskati ljudstvo zoper kriminalne elemente. Čim ljudstvo obtoži kriminalce in jih izloči iz svojih organizacij, morajo biti sojeni po predpisih in provizijah ljudske oblasti. Istočasno morajo organizacije javno obnoviti svojo lojalnost do zakonov dežele in podvzeti korake, razkrinkati še ostale skrite protirevolucionarje v svoji sredi.

Četudi so bili reakcionarji razkrinkani, se mora psihološki boj med ljudstvom nadaljevati. Važno je, da cerkvene oblasti in škofje prepričajo ljudstvo, da je kot rezultat čistke kriminalnih in nepatriotičnih elementov, s tem bila tudi vera očiščena. Komunistični aktivisti, ki delujejo v teh organizacijah, imajo važno nalogo, da pripravijo cerkvene voditelje, da se tako izrečejo.

Prav tako morajo ljudstvu zagotoviti, da vlada in partija upoštevata njihove želje v tej zadevi. V tem času bo seveda prišlo do drugih nesoglasij. S samovoljno akcijo pa bi pri tem izgubili kontrolo nad ljudstvom. Ljudska oblast mora skrbeti, da se vsa nesoglasja izkoristijo in zastropijo do skrajne mere.

Med tem prerekanjem je treba paziti, da se izsledijo še tisti protirevolucionarji, ki so ušli prvotni čistki.

Ista opozorilna beseda mora obveljati v tej dobi. V preteklosti je bilo rečeno: Nepokorščina je nepatriotična in kriminalna. Ljudstvo mora biti informirano o rezultatih pogajanj med državo in Cerkvijo, istočasno pa o vračanju patriotizma v vrste verskih mas, in o dejstvu, da novovzbujeni patriotizem hitro nadomešča njihove nekdanje sentimente.

Razen v duhovnih zadevah, vsi namigi v zvezah z Vatikanom morajo biti osmešeni in prikazani kot motivacija od strani imperialističnih interesov in podpora protirevolucionarnim elementom. Izkušnje sestrskih držav dokazujejo, da bo Vatikan zastavil javen protest proti naši kampanji. Ti

protesti pa morajo biti uporabljeni kot nadaljnji dokazi, da Vatikan daje direktive Cerkvi v svetu za njeno konspiracijo.

To nas pripelje do druge stopnje našega napada, katerega cilj je uničevanje obstoječe zveze med Cerkvijo in Vatikanom. Pri tem napadu je treba pričakovati, da bo duhovščina hudo reagirala, ker se bodo smatrali napadeni v notranjosti svojega zatočišča in vira njihove moči. Pri tem jih je treba opozoriti, da so njihovi protesti proti zakonom države, in da se s svojimi zvezami z Vatikanom izpostavlja sodbu patriotičnega ljudstva. Prav tako jih je treba pripraviti do tega, da se bodo čutili utelešene nepatriote. Naloga partijskih aktivistov pa je, da prepričajo mase, da vsak posameznik lahko ohrani svojo vero brez Vatikana, ki si svoj pravico diktirati Cerkvi po vsem svetu. Naši partijski aktivisti morajo tudi razlagati principe koeksistence patriotizma in religije. Na ta način se bodo mase oddaljile od tistih, ki slede navodilom Vatikana, in pot se bo odprla za ustanovitev neodvisne Cerkev.

Predno se bo proglasilo neodvisno Cerkev, pa je treba izvesti pripravljeno kampanjo. Duhovščina, ki kljub prepričevanju, ni bila konformirana po željah vlade, bo na ljudskih shodih ožigosana kot protinarodna. Njihovi protesti bodo obrnjeni proti njim in njihov vpliv na ljudstvo bo izvođenel. Najboljša pot do tega je preprosta taktika anonimne obdolžitve. Naši aktivisti morajo pričeti s takimi denunciacijami duhovščine in drugih katoliških voditeljev. Zgodovina daje na razpolago nešteto slučajev, ki obravnavajo separatizem med Cerkvijo in Vatikanom.

V tej fazi moramo zbrati vse argumente, ki so potrebni, da se prepriča katoliške intelektualce, da je prelom z Vatikanom en korak naprej in ne nazaj. Zakonite provizije ustave ljudske republike branijo vse religije, in zgodovina različnih protestantskih gibanj bodo pomagale prepričati te intelektualce.

Istočasno imajo naši aktivisti nalogo, pripraviti katoliške organizacije, da združeno in enoglasno zahtevajo od ljudske vlade avtorizacijo, da se lahko ustanovi neodvisna Cerkev; s tem organizacije očistijo kakršnekoli stigme nepatriotičnosti, ki jo zastopajo tisti, ki bi radi ohranili zveze z Vatikanom. Potrebna avtorizacija bo dana od ljudske vlade, in neodvisna Cerkev se organizira. Pri tem si je treba zapomniti, da ta prelom med katoliško

(Dalje na str. 7)

Rojaki! Priporočajte
Ameriško Domovino
svojim slovenskim
prijateljem in znancem!

Božidar Fink:

Nekaj misli o zdomstvu in slovenstvu

Ob dolžnosti, ki jo imamo kristjani v skrbi za splošno blaginjo, se nam kot Slovencem postavlja vprašanje o usmerjanju te skrbnosti tudi na slovensko občestvo. Gre tedaj za to, kako je zvestoba do slovenstva znak naše krščanske popolnosti, kateri so sploh temelji naše narodne istovetnosti, pa tudi, da se določi področje, na katerem naj se po nas v zdomstvu ta krepost uveljavlja.

Na vprašanje, kaj komu v zdomstvu nalaga krščanska vest v osebnem dejavnem odnosu do slovenstva, bi mogli nabrati take odgovore:

— Skoraj nič, kajti ločen sem od celotne slovenske interesne skupnosti in je zdaj moje osebno poslanstvo povsem usmerjeno na to sedanje življenjsko osredje ali je posebej namerjeno na pospeševanje vrednot, ki naj bodo v posesti vsega človeštva.

— Na slovenstvo me privlačijo spomini in rodovni ali domovinski občutki. Čut časti me nagiba, bolj kot stroga moralna zavest, da ne zatajim izvora, zavedam pa se tudi, da mi je treba pri izkazovanju ljubezni do bližnjega dajati prednost rojakom.

— Slovenske posebnosti: jezik, značaj, kulturno premoženje, so mi vrednote, ki sem jih dolžan ohraniti zase in tudi posredovati potomcem.

— Sem zavesten pripadnik slovenske narodne skupine v tej deželi in imam obveznost, da sodelujem pri njenem družabnem, gospodarskem, kulturnem in verskem gibanju.

— V zavesti, da slovenstvo trpi silo, moram s podporo in s svojim ustvarjalnim delom prispevati k dviganju duha slovenskega človeka in bogatiti slovensko duhovno podobo.

— Ljudem v domovini, ki ne uživajo svobode, sem dolžan pomagati, da se jim budi upanje na rešitev, in s tem, da pred svetom odkrivam pretekle in sedanje dogodke in razmere, ki Slovenijo onesrečujejo.

— Kolikor mi osebne razmere in zunanje okoliščine dopuščajo, moram razvijati kar najmočnejšo dejavnost, da se splošna slovenska politična emigracija poži in organizira ter nastopi pred svetom z glasnimi protesti in zahtevami.

— V prepričanju, da sta obstoj in napredek slovenskega naroda zajamčena samo, če bo slovensko ljudstvo uživalo državno samostojnost, se zavedam dolžnosti, da utrjujem tudi pri drugih to prepričanje, glasno terjam uresničenje te težnje in sodelujem pri snovanju idejne in praktične zamisli slovenske države.

Kakor so te pozicije vesti urejene v smeri od manjšega proti večjemu, pa ne velja, da se v isti vrsti stopnjujejo tudi od moralno manj popolnega do bolj popolnega. Značaj, talenti, naravna nagnjenja, izobraženost, osebne in družinske razmere, poklicno delo, splošno življenjsko okolje, vse to določa, do katere stopnje se bo kdo po pravici čutil obvezanega.

Razen tega je upoštevati, da sta pojma domovina in narod v smislu etičnih vrednot tako neenotno in nedoločeno znansveno prikazana, da po njima ni mogoče trdno določiti domovinsko in narodno pripadnost poedincev. Pomislimo na vprašanja o širši in ožji, stari in novi domovini, brezdomovinstvu idr. Še bolj to velja za narod, o katerem se ponujajo številne definicije, pa nobena ne more dokončno obveljati, ker pojem povsod in za vsakogar kaj drugega vsebuje in obsega. Določen narod je lahko nesporno kulturno in sociološko dejstvo, pripadnost posameznika k narodu je pa objektivno nedoločljiva.

Upoštevati je tudi, da narod kot naravna tvorba ni družba v takem pomenu, kot ga imajo družina in prvotne rodovne skupnosti. Nima organizacije ne oblasti, ki bi mogla določati družbene obveznosti, urejati njih izpolnjevanje in sankcionirati kršitve.

Zato se zdi, da ima v mejah našega širšega kulturnega območja in rasnih prvin osebna narodna pripadnost je subjektivne temelje, izhaja na koncu iz lastne odločitve in se ne more po družbi predpisovati. Slovenstvo je posamezniku mogoče le vlivati in vžigati, ne ugotavljati in še manj določati. To bi ne bilo ne prepričljivo ne učinkovito.

Če ima tedaj osebna narodnost le subjektivne temelje, ki seveda slonijo na nekaterih objektivnih danostih, je tedaj prikladno samo nagibanje volje, da se kdo privezuje k zavestnemu in dejavnemu slovenstvu. V ta namen je treba odkrivati in posredovati zadostne čustvene in razumske nagibe.

Najbližja, neposredna prvina so slovenske duhovne, kulturne dobrine, ki jih je treba poznati in imeti v posesti. Pomembno je, da so na taki vrednostni stopnji, po kateri se morejo vzporejati tistim iz drugih kulturnih krogov, posebno krajevnega. Nesporno dejstvo je, da je duhovna kultura najpomembnejši dejavnik in prvina narodnosti, zato je tudi poedincu najmočnejša vez z občestvom. Brez posredovanja visokih slovenskih kulturnih vrednot naše slovenstvo ne bo vzdržalo.

Ob tem je treba pobujati vse večjo sprejemljivost za slovenske kulturne pojave, ustvarjalne, poustvarjalne in posredovalne. Zaustavljati bo tudi treba nesprejemljivost za kulturne dobrine, ki niso slovenskega izvora, a so v splošni posesti kulturnega sveta in zaradi slovenskih posredovalcev za nas dobivajo poseben pomen.

Ponos zaradi slovenske udeležbe v preteklosti in danes pri

razvijanju tuje in svetovne duhovne in stvarne blaginje, po kateri se ustvarja slovenska prisotnost v svetu, nam mora biti močnejši čustveni vzgib.

K čustvenim nagibom volje šteje tudi usmiljeno sočutje s trpečo rodno ali materno domovino. To občutje sme prerasti v ogorčenost, ki je vendar znamenje življenja, medtem ko je ravnodušnost znamenje odmiranje.

Razumski nagibi volje do zavestne, hotene narodne pripadnosti so lahko interesni, če kdo npr. uvidi, da mu je v njegovi narodni skupnosti najboljše zadoščeno duhovnim, duševnim in čustvenim potrebam ali morda zajamčen celo življenjski obstoj. Nagibi so dalje lahko dolžnostni, kot je npr. zavest o zahtevah pravičnosti, med katerimi so dejanja hvaležnosti. Končno je treba spominjati na nagibe altruizma, po katerih se človek hoté naravnava k dejanjem odprave in žrtev kot stvarnemu izražanju ljubezni do bližnjega.

Najmočnejši razumski nagib pa bi bila konkretna zamisel prihodnje slovenske družbe, ki bi izhajala iz občje spoznanj in sprejetih narodnih ciljev. Delo za oblikovanje te zamisli bi poživilo splošni interes za slovensko vprašanje, formulacija zamisli pa bi predstavljala skupni ideal, za katerega bi se bilo vredno bolj živo potegovati. Gotovo je, da bi gibanje za to pobujalo vse močnejšo narodno zavetost.

Izhajajoč iz ideje, da je naša emigracija edini formalni pojav politične opozicije režimu, bi bilo treba večjega prizadevanja, da se ta institucionalna namembnost emigracije kar najbolje uveljavlja. V tem pogledu bi bilo skrbeti, da so vse druge dejavnosti, splošno izobraževalne, informacijske, kulturnoustvarjalne, gospodarske in družabne, čeprav so v svojem redu in po lastni namembnosti avtonomne, vendar tudi v funkciji našega političnega prizadevanja.

V tej funkcionalni zamisli bi bila taka idealna shema našega idejnega gibanja:

— Oblikovanje celotne osebne, predvsem tudi z razvijanjem veselja do sprejemanja odgovornosti in pripravljenosti za pomoč pri skupnih prizadevanjih, v luči krščanskih nraavnih načel.

— Ohranjanje in krepitev narodne, domovinske in skupinske zavesti, s šolo, tečaji, družabnimi, spominskimi in verskimi prireditvami, kulturnimi nastopi, tiskom idr.

— Povezovanje in organiziranje širokih slojev, z namenom, da se ohrani in zajamči rezerva človeških sil in tvarnih sredstev.

— Vzdrževanje in pobuja-

nje kulturnih dejavnosti in ustvarjalnosti po ustanovah in pri posameznikih, z namenom, da se naša sedanja prizadevnost in sen prihodnosti kar najbolje osmisli in oplodi.

— Delo po skupinah, ki naj preučujejo splošna in krščanska družbena načela in njih primerljivost na slovenske razmere, katere je treba prej kar najpopolneje poznati, in razglašanje teh načel v nauku in za prakso.

— Iz tega naj bi zraslo živo idejno gibanje, ki naj zajame najprej vse zdomstvo, potem pa tudi zamejstvo. Gibanje bi moralo zajeti vse kroge, ki se ukvarjajo z družbeno in politično mislijo iz krščanskih načelnih izhodišč, čeprav izrečno ne proglašajo, da imajo za svoj temelj cerkveni družbeni nauk.

— To gibanje naj bi ob sodelovanju vseh svobodoljubnih idejnih sil rodilo krepko predstavništvo vse slovenske zunanje opozicije, ki bi zbiralo raztresene moči, razglašalo pred svetovno javnostjo slovenske terjatve, pridobivalo naši stvari razumevajočega zavezništva in pripravljalo razpoloženje za dejansko uvedbo zdravega družbenega reda v Sloveniji.

Ob tej idealni sliki se vsiljujejo praktična vprašanja o izvedljivosti programa.

Pregledati bo najprej treba, kako je z našo številčno močjo. Naravni upad s staranjem in umiranjem je nezadržen. V tem seveda ni mogoče ničesar storiti. Več skrbi kot do zdaj pa bo treba za prirast. Življenjsko naravno je, da nam mnogi iz novih rodov odtekajo tako, da se popolno vtapljuje v zanje naravno neslovensko okolje, čeprav ne odstopajo od idejnih in političnih stališč.

Takemu procesu je podvrže-
(dalje na str. 8)

Tajen komunistični načrt, kako prevzeti katoliško Cerkev

(Nadaljevanje s str. 6)

Cerkvijo in Vatikanom za povprečnega vernika nima toliko važnosti kot za teologe. Verniki pri praktičiranju svoje vere niso tako tesno povezani z Vatikanom kot so cerkveni učitelji.

S tem pridemo do zadnje etape. Ko enkrat ločitev Cerkve od Vatikana postane sprejeto dejstvo, potem mi lahko

pričnemo izbirati ljudi, ki bodo posvečeni v škofo. To bo seveda sprožilo hud protest v Vatikanu, združen s številnimi izobčenji iz vatikanske Cerkve. Tisti, ki so v tej fazi boja zapleteni, morajo po naših prizadevanjih spoznati, da se ta boj vrši na najvišji ravni in visoko nad povprečno množico vernikov, ki žele le svojo vero prakticirati. Katoliške organizacije bodo še naprej obstojale in delovale in ljudstvo se spodbuja, da svojo vero prakticira v objemu nove neodvisne Cerkve. Če bo ta faza boja izvedena s taktom in spretnostjo, liturgija ne bo uničena, in ljudstvo v novi Cerkvi ne bo opazilo veliko sprememb.

Protest Vatikana do našega namesčanja novih škofov bo odjeknil le v cerkveni hierarhiji, ljudska vlada pa bo prevzela odgovornost za zavrnitev protestov Vatikana. Na ta način se bodo izolirali »stari gardisti« Vatikana. Ko so enkrat tako izolirani, je dosti lažje pričeti proti njim pravne postopke, kajti prisiljeni bodo javno protestirati in igrati vlogo mučencev. S temi svojimi nepatriotičnimi dejanji se bodo tako kompromitirali.

Akoravno je naš boj proti katoliški Cerkvi v tem času že zmagovit, moramo še vedno rabiti moč prepričevanja v odnosih do preostale duhovščine. Ta zmerna politika bo prepričala ljudstvo, da se ljudska oblast resnično zanima in trudi, da bi zagotovila svobodo vere za vsakega. Ko so enkrat odgovorna mesta v upravi Cerkve v naših rokah in župniki podvrženi zahtevam ljudske oblasti, se prične progresivna eliminacija elementov v liturgiji, ki niso v skladu z ljudsko demokracijo.

Prva sprememba bo odprava zakramentov in v tekstih molitev. Nadalje bo ljudstvo zavarovano pred vsakim pritiskom obligacije, da se mora udeleževati božje službe, ali prakticirati svojo vero, ali organizirati društva v svrhu kakršnegakoli verskega češčenja. Obče znano je, če je praktičiranje vere in odgovornost zanj prepuščeno posamezniku, ta kmalu na svojo vero pozabi.

Nove generacije bodo sledile starim, in vera bo z leti komaj še ostala epizoda iz preteklosti, važna zgolj le kot del zgodovine svetovnega komunističnega gibanja. «

— Konec —

* **IRA'S** *

Do your IRA in the comfort of your home
We have many available options.

Call us for appointment.

F.J. Feola and Assoc.

216-261-1546

NEW
YORK
LIFE

ZORA PIŠČANC

PASTIRICA URŠKA

Zora Piščanc, znana goriška pisateljica, je objavila več knjig, novel, črtic in drugih leposlovnih del. Prepričan pa sem, da jo pozna sorazmerno malo naših bralcev tu v ZDA in Kanadi. Odločil sem se za objavo v obliki podlistka njenega dela »Pastirica Urška«, ki ga je izdala leta 1979 ob 440-letnici prikazanja Matere božje na Sveti gori Goriška Mohorjeva družba.

Ob izidu knjige je Jože Jurak objavil »spremno besedo«, katere večji del na začetku posredujemo našim bralcem. Ur.

»Pastirica Urška« je povest v zgodovinskem okviru. Zgodba objame obdobje petih let od neke junijske sobote po binkošnih leta 1539 do posvetitve romarskega svetišča 12. oktobra 1544. V to obdobje je vključena vrsta oseb, ki so tedaj živele, a obenem pisateljica razpleta zgodbo, ki je sad njene ustvarjalne domišljije.

Urška Ferligojnica je zgodovinska oseba, čeprav ni ugotovljeno niti leto njenega rojstva niti njene smrti (župnijski arhiv v Solkanu je namreč okoli leta 1600 zgorel), toda o njej priča trdno izročilo, ki ga povzemajo zgodovino-pisci Franjo Glavinič (1648), Martin Bavčer (1657) in Gian Giacomo D'Ischia (1648) kakor tudi starodavna freska Marijinega prikazanja Urški, ki je stala nad Marijinim oltarjem v prvotni cerkvi in pod katero je bil napis: »Blažena Devica se je leta 1539 na tem kraju prikazala Urški Ferligojevi v zgoraj upodobljeni obliki.«

Pastirica Urška je v zgodbi prikazana predvsem kot Marijina videnka, ki zvesto izpolni zaupano ji poslanstvo. Ves čas ji je pred očmi Marijino naročilo: »Reči ljudstvu, naj mi tukaj zida hišo in milosti prosil!« Iz zgodovinskih podatkov je razvidno, da je bila Urška res trikrat čudežno rešena iz ječe. Zgodovinsko dejstvo je tudi, da je oglejski patriarh Marko Grimani poklonil svetišču na Sveti gori dragoceno podobo Matere božje, delo umetniške beneške šole.

Ob Urško, zgodovinsko osebnost, je pisateljica postavila Jana, ki je po besedah pok. dr. Rudija Klinca »zelo posrečena pisateljčina stvaritev«. Zanj je odločilno leto kuge 1532, ki je obiskala tudi naše kraje in povzročila silno morijo med prebivalstvom.

Dobro je prikazan mojster Gregor. Urškina apostolska potovanja so živahno opisana. Njena ponižnost, resnicoljubnost, dobrota in zvestoba Marijinemu naročilu osvajajo.

Zgodovinski okvir

Da bo bralec zgodovinski okvir, v katerem se zgodba razvija, bolje doumel, je potrebno na tem mestu spregovoriti nekaj besed.

Ko so goriški grofje v začetku 16. stoletja izumrli, so postali lastniki goriške grofije Habsburžani. Cesar Ferdinand je v Gorici postavil za glavarja grofa Ortenburškega, ta pa si je izbral za svojega najozjega pomočnika in namestnika Hieronima Attemsa.

V deželi vlada fevdalni družbeni red. Kot so prej delili goriški grofje svojim vazalom (grofom, baronom plemičem) fevde, tako to delajo kasneje cesarji na Dunaju in nadvojvodi v Gradcu. V sami Gorici se uveljavijo deželni stanovi, ki imajo delno avtonomijo. Tudi meščani s svojim magistratom (občino) se vedno bolj uveljavljajo.

Hudo pa je na deželi. Položaj kmečkega prebivalstva je obupen. Povzročča ga sistem tlačanstva, v katerem so razni valpti pravi krvosesi in mučitelji ljudstva, ki je pred njimi čisto brezpravno. Temu se pridružujejo razne »šibe božje«: Turki plenijo, požigajo naše kraje in ljudi vodijo v sužnost. Pogosto se pojavlja kuga, ne manjka slabih letin, ki jih povzročča suša s tem sledečo lakoto. Tudi potresi večkrat rušijo cela naselja.

Srce goriške grofije je Gorica, v času Marijinega prikazanja sedež glavarja. Mesto ima obzidje. Pod gradom je »gorenje mesto«, obdano z drugim obzidjem. Tu stanujejo plemiči. Pod gričem se širi »spodnje mesto«, ki ima svoje središče na »Trgu plemičev«. Tam je hiša deželnih stanov, zraven župnijska cerkev sv. Hilarija in Tacijana. Vzhodno od Gorice je Solkan, kjer je nekdanji slavni solkanski grad. V času Urške je že bil v razvalinah.

Goriška grofija je cerkveno spadala pod oglejski patriarhat in goriški grofje so bili spočetka njegovi zaščitniki ali kot so se sami nazivali »advokati«. Kasneje pa so prihajali s patriarhi večkrat v spore in končno do izumrtja samostojno vladali.

Leta 1420 Benetke zasedejo Oglej in napravijo konec svetni oblasti patriarhov. Ti so bili namreč več stoletij ne samo cerkveni poglavarji, ampak tudi svetni knezi. Oglejski patriarhi se po letu 1420 preselijo v Benetke, Goriško pa upravljajo po svojih generalnih vikarjih, ki živijo v Vidmu. Ko si Habsburžani

ni pridobijo Goriško, kmalu prepovejo patriarhom vstop na avstrijsko ozemlje, zato so duhovniki in verniki duhovno zelo zapuščeni.

Naj ta kratki prikaz tistih časov in razmer, v katerih se povest vrši, osvetli samo zgodbo in ji da tisto osnovo, iz katere je potem pisateljica črpala snov za svojo stvaritev.

Ko si je izbrala Urško Ferligojnico za glavno junakinjo, v tem ni bila prva. Literarno

sta Urško obdelala že Joža Lovrenčič v delu »Legenda o Mariji in pastirici Urški« (Ljubljana 1938) in pisatelj Ivo Česnik v povesti »Svetogorska pesem« (Katol. glas 1951). Je pa povest »Pastirica Urška« od vseh treh najbolj obširno delo, ki bo gotovo pripomoglo k ponovnemu ovrednotenju te starodavne in za primorske Slovence nekdanj tako privlačne in pomembne božje poti.

Jože Jurak

I.

Kuga je prenehala

mogel več.

Vsako noč so se dvigali proti nebu ognji. Ko so iz skednja odnesli zadnjega okuženega, so skedenj zažgali. A boleznim tem niso zaustavili. Divjala je dalje kot požar. Pri Piskovih se ni še ulegel pepel požganega skednja, ko so se ulegli tudi sosedovi Tkalčevi otroci.

»Botra Barba, pomagajte, vsi otroci so mi obležali,« je tisto jutro pritekla do njih Tkalčeva mati Jera. Botra Barba je veljala v vasi za najbolj večšo žensko v zdravljenju. A proti tej strahotni bolezni je bila tudi ona brez moči.

Okužene so odnesli na skedenj. Babica je našgala brinjeve veje in z njimi pokadila vso hišo. Potem je šla na skedenj in bolnikom izmivala rane. Prva je umrla mala Anka. Babica jo je zavila v rjuho in jo odnesla na dvorišče. Oče Jernej je mrlička naložil na vozček in odpeljal na njivo zunaj pokopališča, kjer so pokopavali kužne mrličke. Na pokopališču jih niso smeli, tako je ukazal grof.

Ko je Jernej pripeljal na njivo predzadnjega otroka, je zatulil od bolečine in s stisnjeno pestjo zamahnil navzgor proti gradu.

Pred Piskovo hišo v Grgarju, naslonjeno na severno pobočje Skalnice, je sedela babica Barba z vnučko Urško, ki ji je še edina ostala od štirih otrok sina Jakoba in snahe Tereze. Njeni starejši sestrici, Marijo in Olgo ter najstarejšega fanta Frančiška je pobrala kuga, ki je pred leti razsajala tudi po goriški grofiji in se z blazno naglico širila dalje na ozemlje med Sočo in Vipavo.

Po vseh skednjih so takrat ležali okuženi bolniki. Zdravil ni bilo, zdravnikov še manj. Iz Solkana gor je prihajal vikar Luka, edini, ki se boleznim ni bal. Reševal je duše, teles ni

NEKAJ MISLI

(Nadaljevanje s str. 7)

no povsod vsako tuje doseljenstvo. Čudež bi bil, če bi mi tega ne občutili. Vendar lahko gojimo upravičeno upanje, da mnogo tega, kar je odteklo, ni dokončno izgubljeno in bo vsaj nekaj mogoče spet usmeriti v naš tok, če se pregledajo nekatera praktična stališča in spremene taktične drže.

Več prizadevanja bo treba pri razvijanju sposobnih sil, ki bi bile pripravne in pripravljene za delo v ekipah. Nismo v zadregi za moči, ki vzdržujejo našo organizacijsko strukturo, da trdno stoji. Še manj skrbi je zdaj za načelno trdnost. Vprašati pa se je treba, če dovolj storimo za usposabljanje in uvrščanje strokovno usmerjenih ljudi, ki bi se posvečali v naši problematiki preučevanju splošnega položaja in izdelavi dolgoročnih načrtov.

Potreba je potem po močnejši povezavi med zdomskimi skupinami, da se omilijo nasledki ločevanja po človeških tipih, ki se povsod po svoje oblikujejo zaradi zemljepisne oddaljenosti in kulturnih razlik.

Pri načrtovanju se nam je torej odločiti po stvarnosti, ne po željah. Prevelika stremilnost lahko hromí, realistične drže jamčijo za večji uspeh.

V Sloveniji se pojavlja zor, ki naznanja, da se bo začelo jasni.

Tudi zdomstvo k temu prispeva in mora vztrajati, dokler ne bo pravične razjasnitve preteklosti, možatega narodnega ovedenja in veljave svobodnega družbenega reda.

(Konec)

DUHOVNO ŽIVLJENJE
Buenos Aires, Arg.
(februar 1986)

»Same si nas pustil v tej strašni stiski. Dobro si zavaran za debelimi zidovi, a božja kazen bo zadela tudi tebe. Sedaj ne potrebuješ več našega dela, ker se nas bojiš, še desetina ti ne diši, ker se je držila kuga.«

V onemogli žalosti je vstala v njem jeza na grofa, ki je kot jastreb ždel nad okuženo deželo. Že več mesecev ga ni nihče videl. Hlapci so imeli nalogo, da napadejo vsakogar, ki bi se gradu približal.

Botra Barba je izmučena stregla še zadnjemu Tkalčevemu sinčku Janu.

»Botra Barba, ali bom tudi jaz umrl?« je vprašal tisto jutro, ko se je Barbi zdelo, da je bolezen prebolel.

»Ozdravel boš, Jan, ti ne boš umrl!«

In res so se gnojne rane začele sušiti, le z obraza niso izginile. Zaskrbljeno je bedela nad njim botra Barba. Ni pustila ne materi ne očetu, da bi mu stregla.

»Če bo treba umreti, bom umrla le jaz, ki sem že stara. Vaju dva Bog še potrebuje.«

Tisto jutro, ko je padla z otrokovega obraza zadnja krapsta, ju je poklicala.

»Jan je kugo prebolel, a sonca ne bo videl nikdar več. Oslepel je,« jima je tiho povedala. Jera se je zgrudila od bolečine, Jernej je stisnil pesti in planil po lestvi na skedenj. Tam je na slami ležal njegov najmlajši in edini sin. Smehljal se je.

»Jan, moj Jan!«, je oče planil do njega in ga objel. Otrok se je začudil, saj ni bil vajen očetovega ljubkovanja.

»Oče, ne jokaj,« je otrok otipal solze na očetovem licu. »Tu pri srcu mi je tako lepo in toplo.«

(Nadaljevanje prihodni torek)

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaš čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI!

PH-PALACE HOTEL, Corso Italiana 63

34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I